

VIATA SFINTILOR CYVIOȘI DANIL ȘI HISAIL DE LA MĂNĂSTIREA TURNU

**VIAȚA SFINȚILOR CUVIOȘI
DANIIL ȘI MISAIL
DE LA MĂNĂSTIREA TURNU**

(Secolul al XVII-lea)

Tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte

† *VARSANUFIE*

Arhiepiscopul Râmnicului

Editura Praxis a Arhiepiscopiei Râmnicului
2016

Editor: Pr. Dr. Ștefan Zară, *Consilier cultural*
Responsabil colecție: Ierom. Antim Motorga

Toate drepturile pentru această ediție sunt rezervate Editurii *Praxis* a Arhiepiscopiei Râmnicului. Reproducerea parțială sau integrală a textului sau a imaginilor fără acordul scris al autorilor este interzisă și se va pedepsi conform legilor în vigoare.

Coperta 1: Icoana Sfinților Cuvioși Daniil și Misail de la Mănăstirea Turnu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ANTIM MOTORGA, ieromonah

Viața Sfinților Cuvioși Daniil și Misail de la Mănăstirea Turnu / text alcătuit de Ierom. Antim Motorga și Pr. Ștefan Zară ; tipărită cu binecuvântarea ÎPS Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului. - Râmnicu Vâlcea : Praxis, 2016

ISBN 978-606-8435-24-4

I. Zară, Ștefan
235.3

Dobândirea sfințeniei - scopul prioritar al creștinului

În Biserica Ortodoxă, sfințenia nu este doar un ideal, un deziderat spre care credinciosul tinde, fără a putea gusta vreodată din acesta, ci se arată a fi o realitate din care acesta se împărtășește continuu și spre care cu nevoință se îndreaptă neîncetat.

Sfințenia este parte integrală din structura sufletului celui botezat în Biserica Ortodoxă, asumându-și transformarea duhovnicească, de la chip al lui Dumnezeu la asemănarea cu El. Credinciosul trăitor al Bisericii noastre caută neîncetat sfințenia, dar, în același timp, o și recunoaște, uneori „mai repede și mai sigur chiar decât autoritatea competentă. De pildă, în Răsărit, de cele mai multe ori, nu autoritatea bisericească, ci poporul credincios *simte* mai întâi sfințenia”¹.

Acest fapt se confirmă și prin viața Sfinților Cuvioși Daniil și Misail de la Mănăstirea Turnu, vestiți isihaiști ai secolului al XVII-lea, care au fost socotiți sfinți chiar de către contemporanii lor, fiind cercetați pentru rugăciuni, pentru sfătuire și spovedanie, dar și pentru renumele de făcători de minuni, pe care l-au avut încă

¹ Mitropolitul Antonie PLĂMĂDEALĂ, *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Sophia, București, 2010, p. 84.

din timpul vieții. Credincioșii îi căutau spre a le cere să înalțe rugăciuni speciale, mai ales atunci când se aflau în nevoi, strâmtorări și necazuri. Veneau la aceștia ca să-și ostoiască sufletul și se încredințau purtării lor de grijă, având certitudinea sfințeniei acestora.

La câteva sute de ani după trecerea Cuvioșilor Daniil și Misail la cele veșnice, credincioșii, convinși de sfințenia vieții lor, încă mai caută locurile nevoițelor, fie chilii săpate în piatră cu multe jertfe, fie crăpături ale pământului. Toți credincioșii din ținutul Olteniei de sub Munte, și nu numai ei, îi cinsteau pe acești cuvioși pustnici ai Bisericii noastre strămoșești ca sfinți. Acest fapt era mărturisit mai ales de toți cei care într-un fel sau altul au aflat mult ajutor de la aceștia, existând până în zilele noastre mărturii ale minunilor săvârșite de ei, dar l-am și găsit ca realitate concretă în momentul în care am fost chemat la slujirea ca arhipăstor al ținutului vâlcean, loc unde s-au nevoit Sfinții Cuvioși Daniil și Misail. Am considerat a fi datoria mea de a cerceta viața acestora și, constatând, la rândul meu, sfințenia vieții cuvioșilor amintiți, am alcătuit o comisie care să se ocupe de elaborarea argumentelor pentru canonizarea lor oficială de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod, constatând că acești cuvioși ai Bisericii de pe țărmurile vâlcene au dus o viață bineplăcută lui Dumnezeu și, prin darul lui Dumnezeu, sunt făcători de minuni, a hotărât, în ședința din 6 februarie 2016, trecerea lor în rândul sfinților din

calendarul Bisericii noastre, cu dată de prăznuire la 5 octombrie.

Binecuvântăm cu părintească dragoste apariția acestei cărți, cât și pe ostenitorii acesteia, care au cules din izvoare istorice și tradiția locului viața acestor cuvioși, rugându-L pe Bunul Dumnezeu să ne întărească pe toți în credință spre a le fi următori Sfinților Cuvioși Daniil și Misail, călugări desăvârșiți în Biserica lui Hristos.

† **VARSANUFIE**
Arhiepiscopul Râmnicului

2 iulie 2016

VIAȚA SFINȚILOR CUVIOȘI DANIIL ȘI MISAIL DE LA MĂNĂSTIREA TURNU*

(Secolul al XVII-lea)

Începuturile vieții sihăstrești în munții Coziei

Despre monahismul românesc, în formă sihăstrească sau chinovială, știm că în secolul XVII-XVIII trăia cu o mare intensitate spiritualitatea ortodoxă, caracterizată printr-o aspră asceză și prin practicarea rugăciunii lui Iisus. Din experiența Sfinților Părinți, predanisită prin literatura patericală și viețile sfinților, știm cât de minunat este darul pustniciei, însă doar cei încercați duhovnicește își pot asuma această cale. Pustnicii s-au ostenit în toată vremea și în tot ceasul spre tăierea vocii, lucrând la deplina ascultare, dăruindu-se cu totul lui Dumnezeu. S-au

* Viața sfinților a fost alcătuită de către Ierom. Antim Motorga și Pr. Ștefan Zără.

nevoit în postiri aspre și îndelungate, ascultarea față de duhovnic (chiar dacă erau retrași din obște țineau legătura de cele mai multe ori cu un stareț de care făceau ascultare deplină) și rugăciuni cu lacrimi întărite de lucrarea tăcerii.

În munții Coziei exista o veche tradiție sihăstrească ce l-a făcut pe Domnitorul Radu, tatăl lui Mircea cel Mare, să zidească Mănăstirea Cozia Veche, pe la începutul secolului al XIV-lea, iar mai apoi, spre sfârșitul aceluiași secol, Mircea cel Mare construiește Mănăstirea Cozia, punându-l stareț pe Gavriil, un ucenic al Sfântului Nicodim de la Tismana.

Cu siguranță că aceste zidiri de mănăstiri au avut ca necesitate prioritară înlesnirea participării pustnicilor, care sihăstreau de mult prin munții Coziei, la Sfânta Liturghie în duminici și sărbători pentru a se împărtăși cu Dumnezeu-știle Taine. Din scrierile ascetice aflăm că locul avea o importanță capitală în cei ce se hotărau să viețuiască în pustnicie, urmărindu-se îndeosebi locuri în care au pustnicit și alții, învăluite duhovnicește de prezența pustnicilor de dinainte, dar și locuri pustii stăpânite de duhuri necurate, rămânând ca pustnicii sălășluiți acolo, prin răbdare și rugăciune să izgonească cetele demonice. În acest sens,

Mănăstirea Turnu

este relevantă o apoftegmă din Pateric, a avvei Ioan, egumenul Raithului: „Să nu spurcăm fiilor locul acesta, pe care părinții noștri l-au curățit de demoni”.

Spiritualitatea isihastă, fără doar și poate, s-a întărit în țara noastră prin venirea Sfântului Nicodim de la Tismana în Țara Românească, dar mai apoi și prin strânsele legături pe care le-a avut Țara Românească cu Sfântul Munte, de pildă cu Mănăstirea Cutlumuș, de unde a venit și protosul acestei mănăstiri, Hariton, care a devenit al doilea mitropolit al Țării Românești (1372-1380), imediat

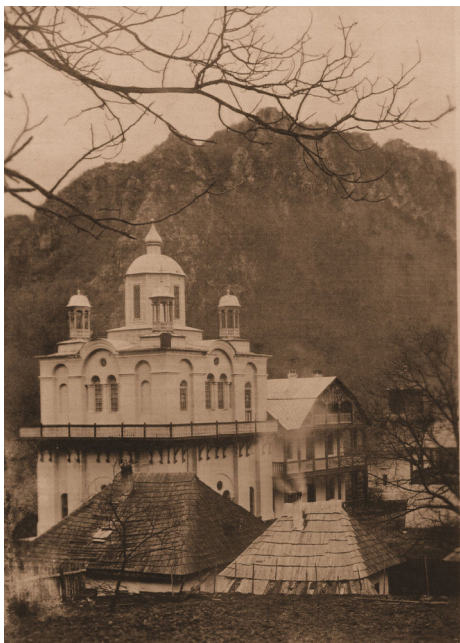
după Mitropolitul Iachint (1359-1372), ultimul mitropolit de Vicina. Cel care l-a chemat în Țara Românească pe Sfântul Cuvios Nicodim de la Tismana se pare că a fost însuși Sfântul Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești, cu scopul de a organiza câteva lavre mănăstirești după modelul atonit. Cutlumușul are pentru noi o deosebită importanță pentru că de această mănăstire se leagă primele contacte ale românilor cu Sf. Munte Athos, contacte dovedite documentar, căci sigur acestea erau mult mai vechi.

Viața pustnicească s-a dezvoltat în jurul Mănăstirii Cozia, în special în secolul al XVI-lea sub domnia Sfântului Voievod Neagoe Basarab, astfel încât în a doua jumătate a secolului XVII, episcopul Varlaam al Râmnicului, viitor mitropolit al Țării Românești, a și zidit biserica Mănăstirii Turnu.

Viața Sfântului Cuvios Daniil Pustnicul

Acest cuvios cu viață sfântă a trăit și s-a nevoit la începutul secolului al XVII-lea, alegând să urmeze lui Hristos pe calea monahală în Mănăstirea Cozia, acolo unde se păstrau rânduieli călugărești bune, cu specific atonit, pentru viața cea chinovicească. Întărindu-se bine în obște, împlinea toate ascultările care i se dădeau, cu multe osteneli, slujind cu sânguință la toate treburile mănăstirii, încât a dobândit virtuțile cele alese ca tăierea voii, supunerea față de cei mai mari, smerenia și dragostea, depărtându-se cu totul de clevetire, de judecarea aproapelui, de osândirea celor slabi și de defăimarea lor, căci și spunea cum clevetirea și osândirea prefac dulceața Liturghiei în amărăciune și de aceea sunt cele mai grele păcate, atât împotriva aproapelui, cât și asupra sufletului nostru. Deși era cinstit în rândul obștii, el fugea de mândrie, acoperindu-și cu înțelepciune faptele sale cele bune. Dar a fost ales spre a fi duhovnic și povățuitor al întregii obști, încât timp nu mai avea deloc pentru sine, căutând să-i primească pe frați oricând spre a le da sfaturile cele folositoare. Din cuvintele cele insuflate de Dumnezeu, învăța

pe toți cunoștința cea luminoasă a tainelor sfintei credințe și adâncindu-se și el cu mintea în aceste taine, se aprindea din ele cu dor a sluji neîncetat lui Dumnezeu în aleasa liniște. Participa cu atenție la slujbele de obște în biserică, însă văzând că mulțimea credincioșilor alerga la mănăstire ca la un liman, puțin era de a nu se clătina cu sufletul din liniștea sa cea mult dorită. În momentele libere se închidea în chilia sa plângând și tânguindu-se nemângâiat ziua și noaptea, căci dorea mai cu osârdie a sluji Preadulcelui Iisus și Preacuratei Maicii Sale, vrând a petrece neconținut în rugăciuni și în gândirea la Dumnezeu. Socotea chiar că le poate fi mai de folos mulțimilor cu rugăciunea neîncetată pentru ei, și pentru aceasta râvnea mai mult spre a fi cu Dumnezeu după cum cugeta și Sfântul Arsenie cel Mare, zicând: „Dumnezeu știe că vă iubesc pe voi; dar nu pot să fiu și cu oamenii și cu Dumnezeu”. De aceea, urmând acest îndemn, socotea viața și petrecerea sa din mănăstire a fi deșartă, pentru că n-a ajuns desăvârșit la împlinirea cuvintelor Evangheliei, căci în ea, spune Hristos, a nu ne îngriji de mâncare, de băutură, de îmbrăcăminte, de rude, de prieteni sau de ucenici, nici de cele de mâine și nici măcar de noi înșine, de vreme ce oamenii

Biserica nouă a Mănăstirii Turnu

sunt mai de preț decât păsările și iarba din țarină. Și dacă Dumnezeu, Purtătorul de grijă al tuturor, hrănește păsările și țarina o îmbracă cu iarbă, cu atât mai vârtos pe oamenii care slujesc Lui, este Puternic a-i hrăni și a-i îmbrăca, numai de ar căuta întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și apoi toate acelea se vor adăuga lor. Din care cauză avea în minte să iasă din mănăstire la loc osebit

și liniștit, fugind de gâlcevi și zgomot; să se ducă într-un loc pustiu ca acolo să poată fi cu înlesnire împlinitor al cuvintelor Evangheliei. Și așa a ieșit din mănăstire cu binecuvântarea starețului său și a trecut peste Olt, oprindu-se sub muntele Cozia. Cunosând dinainte locurile acelea și-a gândit unul ca să-și poată săpa o peșteră. Și stâncă pe care a ales-o vădește faptul că era cunoscător în cele ale pustiei, că pe atunci nimeni nu se ducea la această nevoie, fără să cerceteze locurile sau să fie știutor despre cum va trăi acolo. Peștera ce și-a făcut-o Sfântul Cuvios Daniil este bine așezată, cu vedere spre soarele cel de amiază, atunci când căldura lui este mai cu tărie, spre a usca umezeala scoasă de stâncile mai nisipoase din locurile acelea, făcându-i și o ferestruică pentru o mai grabnică zvântare, îndreptată cu gura sa către adierea făcută dinspre Olt. De altfel știa și de pădurile de la poalele masivului, cu felurimea lor de arbuști, bogate în roade, și desigur că dintr-însele își făcea puțină hrană, căci din ele toți pustnicii de atunci luau mure, fragi, semințe de fag, coajă de mestecăn, cireșe sălbatice, muguri de brad, felurite rădăcini ale arbuștilor tineri, urzici, bureți, și tot soiul de plante tămăduitoare pe care le lăsau câte o noapte în

apă și a doua zi gustau puțin din ea spre a-și potoli durerile cele dinlăuntru, aduse de înfometarea cea peste măsura firii. Fiind întreg înțelept, nu putea să-și împlinească fără de rânduială viața cea pustnicească și este învederat că știa de ispitele peste măsură ale ei, cunoscând petrecerea cea mai presus de firea omenească a sfinților părinți, care urmau în trup vieții îngerești și de la ele se aprindea cu mai multă dragoste pentru Hristos. Și numai așa putea să rabde nemăsurata asprime a iernilor, zăduful secetoaselor veri, foametea care umblă neconținut a lovi și a răni pânțele și care pe oricine îl fac a se deznădăjdi de viața sa. Însă la Sfântul Daniil răbdarea îi era legea de căpătâi, după cum dumnezeieștii Părinți spun, că orice ar avea sihastrul a pătimi, să pătimească, însă din locul său să nu iasă, ci cu osârdie să ceară mila lui Dumnezeu și de multe mângâieri nespuse și minunate se va învrednici. Căci cununa nu este a celor ce încep nevoințele, ci a celor ce le încheie pe ele și în acestea își dau sufletul. Dar mai presus de acestea, Sfântul Cuvios Daniil, cu viața cea pustnicească surpa și izgonea taberele cele nevăzute ale duhurilor celor rele, și se folosea de rugăciunea cea neîncetată ca de o sabie ascuțită. Că nu puține erau supărările

pe care i le aducea vrăjmașul, cum tot pustnicul știe, că mai întâi prin zgomote înfricoșează, prin pocnituri și trăsneturi, ba prin voci de oameni sau de fiare sălbatice, ba prin arătări de lumină sau chip de înger luminos, prin care înșeală cu ușurință pe cel necercat. Dar toate aceste măiestrii ale vrăjmașului pustnicul Daniil le-a trecut, și pe cel viclean l-a vădit și l-a biruit. Iar ce fel era răbdarea lui în pătimirea cea rea și în ce chip era cu dânsul mila lui Dumnezeu se vede din statornicia lui în acea peșteră. Că douăzeci de ani a petrecut acolo în astfel de pătimiri și grele nevoințe. Dar s-a făcut iscusit în războiul cel duhovnicesc și aprins fiind cu lumina înțelepciunii celei înalte, Dumnezeu l-a pus în sfeșnic, ca și pe alții să-i povățuiască. Pentru aceasta mulți părinți veneau la dânsul ca să-l întrebe despre ispitele și gândurile pe care le întâmpinau și se foloseau de iscusința lui și de subțirimea vederii sale, căci deosebea repede ce căutări erau din partea înșelării și care erau adevărate, le spunea de ce duhuri necurate sunt luptați mai mult și le arăta cu ce nevoințe să lupte împotriva acestora. Și așa a devenit părinte al sihaștrilor și al călugărilor.

Aici în deplina liniște putea să înalțe curate rugăciuni către Milostivul Dumnezeu atât

Cele două biserici ale Mănăstirii Turnu

pentru sine cât mai ales pentru popor, pentru pace în familiile lor, pentru bunăstarea lor, pentru ușurarea greutăților lor, pentru bătrâni și tineri, bărbați și femei, robi și liberi, conducători și supuși, și în scurt pentru toți și pentru toate. Încă se ruga și pentru văzduh să aibă deplină liniște și ca

pământul să dea bună aducere de roade. Deci s-a făcut ca unul dintre sfinți, încă fiind cu petrecerea în viața aceasta și dobândise în sine roadele Duhului cele adevărate, care sunt: „dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23). Alături de el a dorit a petrece și ucenicul său, Cuviosul Misail, și ca un părinte al acestuia, l-a primit și l-a povățuit la tot lucrul bun, avându-l pe sine nu numai ca pe un ucenic, ci ca pe un împreună nevoitor. Și că acesta i-a urmat întru toate povățuitorului său, vom arăta mai jos, în viața lui scrisă osebit. Dar câte nu ar mai fi de spus despre acest minunat cuvios și pustnic Daniil, că se făcuse strălucit cu viața și trăia în peștera de sub stâncă precum arde o candelă sub icoană, luminând-o. Însă faptele sale ajung spre lauda lui și spre folosul nostru, iar acum să spunem despre plecarea sa dintre noi în ale cerurilor lăcașuri. Că fiind ucenicul și împreună nevoitorul său cu el, până la oarecare bătrânețe a cuviosului, îl sprijinea și îl ajuta, mângâindu-l cu puțin în neputințele sale, văzându-l mereu luminat și senin la suflet. Nu se temea nicidecum de despărțirea de viață, nici nu a pățimit vreo schimbare pentru așteptarea morții

sale, ci a vorbit cu minte înaltă despre petrecerea monahicească, până la cea mai de pe urmă suflare. Atunci s-a văzut pe deplin dumnezeiescul dor, pe care îl ascundea în adâncurile sufletului său, către Hristos Dumnezeu și către Preacurata Sa Maică, și câtă dorință avusese să se dezlege de legăturile trupului, ca să ajungă mai iute să se unească cu El. Prin sfârșitul plăcut al vieții sale pământești începea viața cea adevărată. Trupul său bineînmișmat se odihnea cu somnul morții așteptându-și deșteptarea la trâmbița cea de apoi. Ochii și i-a închis singur cu bună cuviință, precum se închid în somnul cel firesc. Asemenea s-au închis și buzele cu potrivire și mâinile și le-a întins pe piept, după rânduiala care se obișnuiește la cei adormiți. Toată așezarea trupului s-a făcut cu bun chip de la sine și nu avea trebuință de cineva ca să-l așeze sau să-l miște. Și cu obrajii udați de senine lacrimi, dintr-acelea din care izvorăște bucurie, Cuviosul Misail stătea nemișcat, neștiind ce să facă. Nu îndrăznea să-l mai deranjeze pe cel adormit și de ar fi vrut nici nu avea cu ce, datorită liniștitului său somn cu care adormise pentru totdeauna. S-a înzdrăvenit cel puțin pentru a-i anunța pe ceilalți părinți și degrabă peste lavra Coziei s-au așternut doi

nori, unul mai negru ce avea să plouă picături de întristare peste monahii care-și pierdeau sfântul lor povățuitor, și altul mai deschis și mai iernatic, căci avea să fulguie peste aceeași monahi nădejdi bune, întrucât câștigau puternic mijlocitor la Dumnezeu pentru nevoile lor. În următoarele momente veneau spre peștera Sfântului Daniil cete de călugări, cete de credincioși, cete de sfinți, cete de îngeri, cu toții laudând bună nevoința sa și mai ales strălucita încununare cea de la Dumnezeu. Nu mai era nevoie să i se pregătească cele de îngropare, ba să zicem mai cu îndrăzneală că nici n-a fost îngropare. Că cea a prohodirii slujbă i-a fost făcută tot în peșteră, și cu nimic nu l-au deranjat pe strălucitul Daniil, hotărînd să-i lase cinstitele oseminte în aceeași peșteră în care s-a nevoit în viața sa. Peștera aceea i se făcuse lui ca un cer. Că dintr-însa se lumina și într-însa vedea pe Soarele Hristos, în loc de lună, avea icoana Maicii Domnului și în loc de stele, vedea deslușit pe sfinți. Și i s-a mai făcut peștera ca o evanghelie, căci după cum ea însemnează vestea bună, așa îi dădea și acea peșteră nădejdi bune și făgăduințe cerești, locuire cu cetele celorlalți cuvioși și petrecerea cu sfinții. Aceași peșteră i s-a făcut lui și cămară în care să aștepte a doua

venire a Izbăvitorului. După cum spunea corifeul Apostol Pavel, că cei ce-și fac loruși lege, și se silesc a o împlini pe ea, după ea vor fi și judecați, și așa Sfântul Cuvios Daniil, și-a sculptat trăirea în legea peșterii și desăvârșindu-și lucrarea, după ea a fost judecat și a fost găsit vrednic de a fi împreună cu sfinții. A căruia lucrare și noi o vedem astăzi, ca și toți dreptslăvitorii creștini care vin în pelerinaj la ea, peștera având duhul râvnitor al Cuviosului Daniil, jertfa sa care mai întâi se afla scrisă nevăzut pe lespedeza inimii sale, iar acum văzut pe cele de piatră lespezi. Și s-a adăugat sfinților, ca un prinos adus de neamul nostru lui Dumnezeu Tatăl, prin Fiul, în Duhul Sfânt.

Sfântul Cuvios Misail Pustnicul

Cuviosul Misail, odraslă din părinți binecredincioși, intră în Mănăstirea Cozia de tânăr, petrecându-și viața în smerenie și în iubire desăvârșită de aproapele și de Dumnezeu. Aici l-a cunoscut pe Sfântul Cuvios Daniil și negreșit și l-a făcut duhovnic și povățuitor al său, iar tradiția ține să ne amintească de faptul că i-a fost chiar ucenic de

chilie, ceea ce ne vădește legătura duhovnicească dintre cei doi, pe de o parte, iar pe de alta darurile cu care era înzestrat monahul Misail, mai cu înlesnire cel al ascultării desăvârșite față de povățuitorul său. Deci formarea duhovnicească a Cuviosului Misail este legată cu desăvârșire de părintele său duhovnicesc, ca ucenic strălucind în umbra celui pururea luminat și întotdeauna aprinzându-se cu râvnă de la Cuviosul Daniil. Fiind cel mai de aproape ucenic, cunoștea gândurile povățuitorului său de a râvni la liniștea pustiei, și se împărtășea de ele, însă la plecarea Cuviosului Daniil, a fost oprit a-l urma, primind îndemnul de a se mai căli și a împlini măsura bărbatului desăvârșit. Misail face și de data aceasta ascultare, dar întristat cu inima și îndurerat cu sufletul, încercând să poarte poverile cele apărute prin lipsa părintelui Daniil, duhovnicul mănăstirii. Obștea l-a văzut pe Misail ca următor fără șovăială al lui Daniil, și în fapte, și în trăire și în virtuți. Și precum aurul se lămurește în multe feluri de topitori, ca să se scoată toată întinăciunea și rugina și să rămână desăvârșit curat, tot așa și cuviosul Misail s-a lămurit prin multe feluri de încercări dureroase. Dar pe toate le-a purtat, trăgându-și din ele adevărat folos, cel pentru

sporirea duhovnicească. Din care cauză obștea l-a găsit vrednic de hirotonie, pentru împlinirea menirii sale de duhovnic și povățuitor. Era foarte păzit în vorbire și cu multă socoteală în răspunsuri. Iar răspunsul lui era adevărat și foarte folositor, căci înțelegerea îi venea din darul lui Dumnezeu. Pentru aceea toți primeau cuvântul lui cu frică, ca din gura lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu grăia prin gura lui. Iar acolo unde întâmpina vreo greutate, nu zăbovea în această stare, ci degrabă alerga la peștera de „după turn”, la părintele Daniil, și de la el se lumina cu mai tainice și mai luminate înțelesuri, găsind apoi leac tuturor bolnăvicioaselor probleme. Dar întrucât vedea sporirile Cuviosului Daniil și ostenele lui cele mai presus de fire, știind și darurile pe care le dă Dumnezeu celor ce se ostenesc pentru El, râvnea vieții lui, și începea a se tulbura de gălăgia cea din mănăstire, dorind o viață mai liniștită. Și aprinzându-se cu dor după viața cea pustnicească, căuta cu tot dinadinsul să se elibereze de îndatoririle pe care le avea la mănăstire, și cu voia blagocinstului stareț al Coziei, dar și cu acordul povățuitorului său, a ieșit din mănăstire și s-a sălășluit lângă cuviosul Daniil, care, nevoind să mai izgonească pe ucenic de la el, nici să-l

mâhnească pe cel pe care îl avea ca pe un adevărat fiu după Dumnezeu, s-a dus cu dânsul și săpând o altă peșteră lângă a sa, s-a bucurat cu duhul de împreună nevoitorul său. Peștera cuviosului Misail s-a făcut pe partea dinspre răsărit a stâncii coziene, aproape în același fel, ea luminându-se cu soarele cel de dimineață și uscându-se cu adierea venită dinspre pădure. Și intrând în ea cuviosul Misail s-a îndulcit gustând mierea liniștii, făcând ascultare la sânge față de povățuitorul său. Și nu s-a despărțit de dânsul până la moartea lui, ca să-i moștenească faptele lui cele bune. Astfel, rugându-se neîncetat și urmând aceeași rânduială ca a cuviosului Daniil, a pus în mintea sa neuitata pomenire a adevăratului Dumnezeu. Își păzea cu dinadinsul inima de gândurile de mândrie și își îndrepta viața în smerită cugetare și în blândețe, aducându-și aminte de cuvintele Domnului care zice: „Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima”. Și obosindu-și trupul său cu ostenele, sufletul și-l ridica spre gândirea de Dumnezeu, iar întrarmându-se cu pavăza credinței și cu rugăciune, biruia asupra vrăjmașului. Prin vederea deasă a părintelui Daniil se oblăduia de orice cădere, petrecând amândoi în Legea Domnului. Nu se

îngrijeau de cele pământești, nici pentru ziua de mâine, muncindu-și trupurile cu postiri, privegheri și alte feluri de osteneli, mângâindu-se cu nădejdea învierii și a fericirii ce va să fie în ceruri. Apoi vorbind mult din viețile sfinților și luând aminte la isprăvile acelora, și ei singuri se sârguiau să săvârșească unele ca acelea. Și mai vârtos se întâlneau în același cuget, amintindu-și totdeauna de ocrotitorii lor, sfinții prooroci Daniil și Misail, unul care „gurile leilor în groapă le-a închis”, iar altul, împlinind numărul celor trei tineri care au fost aruncați în cuptorul din Babilon, și care „ca într-o topitoare fiind aruncați, s-au răcorit nearși, împodobiți fiind cu podoaba bunei credințe”. Și cugetând mereu la viețile acestor prooroci, cântau cântarea lor cea îngerească: „Bindecuvântat ești Doamne Dumnezeu părinților noștri și lăudat și preaslăvit este numele tău în veci (...). Căci cu suflet zdrobit și cu duh de smerenie voim să fim primiți de Tine. Ca ardere de tot de berbeci și de junci, ca zeci de mii de miei grași, așa să fie jertfa noastră înaintea Ta astăzi și înțelegere să găsească la Tine; că nu este rușine celor ce nădăjduiesc în Tine.” Și precum slugile împăratului Nabucodonosor căutau să înfierbânte cuptorul „cu catran și cu smoală și cu

câlți și cu viță” spre a-i nimici pe tineri, așa și cetele de diavoli căutau să înfierbânte ispitele asupra Sfinților Cuvioși Daniil și Misail spre a-i surpa din credința lor și din osteneala lor. Dar precum atunci un înger al Domnului se coborâse și „a făcut mijlocul cuptorului ca un duh de rouă suflând, și nu s-a atins de ei focul nicidecum, nu i-a întristat și nici nu i-a stânjenit pe dânșii”, așa și acum, cete de îngeri se coborau cu putere multă spre a-i păzi și a le ușura ispitele și a izgoni năvălirile diavolilor. Iar pustnicii Daniil și Misail întocmai ca cei trei tineri cântau: „Bindecuvântați, îngerii Domnului pe Domnul, lăudați și-L preaînălțați pe El în veci”. Când erau udați de dese ploi de toamnă și picăturile intrau îndrăznețe acolo unde vroiau să-și întindă și să-și odihnească pentru puțin timp trupurile ostenite, sfinții cuvioși cu nimic nu cârteau asupra lui Dumnezeu, ci cu bucurie îndemneau: „Bindecuvântați, apele toate cele mai presus de ceruri, pe Domnul, lăudați și-L preaînălțați pe El în veci”. Când frigul și gerul iernii amorțea trupurile lor și le făcea aproape nesimțitoare, ei tot n-au cârtit, ci cântau: „Bindecuvântați, rouă și zăpadă, gheață și ger, pe Domnul, lăudați și-L preaînălțați pe El în veci”. Supărări de le aduceau

fiarele și dobitoacele din împrejurimi, sau păsările cerului cele mai zgomotoase, sfinții cuvioși toate le răbdau, arătându-și blândețea față de creațiile Dumnezeuului celui Viu, și le îndemnau și pe ele poruncindu-le: „Binecuvântați, toate păsările cerului, fiarele și toate dobitoacele pe Domnul, lăudați și-L preînălțați pe El în veci”. Și pe scurt, toată natura înconjurătoare li se făcuse lor pricină prea bună spre a sluji cu inimă curată Domnului Atoatețîitorul și Atoatefăcătorul. Că în aceasta Domnul și-a lăsat unele din rațiunile Sale, învăluite și tainice, ca omul descoperindu-le, pe El să-L afle și să-L slăvească. Iar cuvioșii pustnici dintru aceasta aduceau slujbă lui Dumnezeu, și nu numai de natură se îndemnau la aceasta, ci înseși trupurile lor și le făcuseră ca o jertfă închinată Domnului, după cum și Apostolul Pavel zice: „să înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu, ca o slujire a voastră cuvântătoare”(Romani 12,1).

Iar ce mâhniri a pățimit Cuviosul Misail după trecerea la cele veșnice a părintelui său duhovnicesc, nimeni nu poate spune, însă de înțeles poate să înțeleagă numai de s-ar lipsi pentru puțin de hrană, de apă sau de aer. Dar l-a fericit că

s-a dezlegat de aceste legături pământești și a intrat în camera Domnului său acolo unde i s-a gătit loc de odihnă. Și negreșit că, rămânând moaștele Cuviosului Daniil acolo în peștera sa și nefiind strămutate de acolo, Cuviosul Misail venea deseori și se închina cinstitelor moaște împărtășindu-se de sfințenie și adăugându-și har peste har. Iar Dumnezeu, pentru rugăciunile lui, i-a dăruit ca mulțime de sihaștri și alți părinți care vroiau să se mântuiască, să vină la dânsul în peșteră, ca rugându-se, să-i izbăvească pe dânșii de întuneric ca de o cale alunecăcioasă și să-i povățuiască la calea luminii celei mântuitoare. Iar el pe toți îi primea cu dragoste și învățându-i cum vor urma lui Hristos, pe unii îi slobozea la ale lor iar ceilalți rămâneau cu îndelungată vreme pe lângă peștera sa. Și mulți venind și mărturisindu-se la Cuviosul Misail, doreau a primi sfintele, dumnezeieștile, preacinstitele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine, din chiar mâinile cuviosului părinte, din care cauză au socotit să zidească o biserică mică dinafară de peșteră. Și au mers cu toții la egumenul Coziei spre a primi binecuvântare după rânduială, și luând-o și pe cea arhierească, s-au dus și au început a zidi mai jos de peșterile cuvioșilor o biserică mică

de lemn, cu catapeteasmă sculptată împodobită cu icoane, cinstindu-o cu hramul Intrării în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar frații care s-au ostenit cu aceasta au și pus acolo „nacealnic”, adică egumen, și părinte duhovnicesc pe Cuviosul Misail. Și mai toți sihaștrii care pustniceau în acei munți, de la Stânișoara și până la Călimănești, de la Iezer și până la Bărbăteștii Pătrunsei, veneau aici Sâmbăta și Duminica, participau la Sfânta Liturghie, se împărtășeau, luau sfat de taină de la Cuviosul Misail și așa se reîntorceau la peșterile și chiliile lor. Unii apucaseră de și-au făcut chilii de lemn în jurul peșterilor celor dintâi pustnici, iar prin zidirea bisericuței, ia naștere „Sihăstria lui Daniil și Misail”. Însă isprăvile acestui al doilea pustnic, Cuviosul Misail, cel ce a fost ucenic al Cuviosului Daniil, nu au rămas sub obroc, ci ca o trâmbiță răsunau peste munții vâlceni, chemând spre sine uimirea tuturor. Că era atât de milostiv și iubitor de oameni, încât nu putea să vadă pe cineva necăjit și să nu pătimească durerea împreună cu acela, și să-i ajute după trebuința lui. Cei întristați din felurite pricini se mângâiau văzându-l; cei împietriți și nemiluți se îndemneau spre lacrimi prea fierbinți, auzind umilincioasele lui învățături; cei somnoroși

și leneși, văzând mulțimea privegherii lui și răbdarea stării celei de toată noaptea, se schimbau cu dumnezeiască schimbare, trecându-i neudați prin tulburata mare a vieții, având neconținut mintea sa la Dumnezeu și neîncetat spunând: „Doamne Tu ești Cel ce oprești valurile patimilor celor potrivnice și potolești marea cea sărată a acestei vieți și îmblânzești pornirile cele cu greu de purtat ale plăcerilor”.

Și prin zidirea acelei bisericuțe, în care intra și săvârșea Sfânta Liturghie, având grijă și de smeriții sihaștri care veneau la el, Cuviosul Misail a început a se pregăti singur pe sine pentru călătoria la Biserica cea nefăcută de mână, veșnică, care este în lăcașurile cerești, de care Sfântul Ioan a scris în *Apocalipsă* zicând: „Domnul Dumnezeu Atotțiitorul este Biserica a ei”. Deci fiind gata în inima sa și netulburat dinspre faptele sale, vroia în orice clipă și era gata ca în orice ceas să fie dezlegat de acest trup, cum zice psalmistul: „Gata am fost și nu m-am tulburat să păzesc poruncile tale”. Însă văzând că sosește vremea dezlegării și a lepădării trupului lui, mângâia pe cei ce erau cu el, făgăduindu-se, că și după ducerea sa de aici nu va părăsi acest loc, la care s-a nevoit împreună cu

Sfântul Daniil, ci amândoi vor apăra și vor cerceta sihăstria lor, ajutând celor ce viețuiesc într-însa, precum și celor ce vor veni la acel loc cu evlavie, închinători și viețuitori. Iar când s-a apropiat fericitul sfârșit, s-a îmbolnăvit puțin, s-a rugat pentru mântuirea a toată lumea și a dat mulțumire lui Dumnezeu pentru mila Lui cea mare pe care a făcut-o minunată spre dînsul. Apoi și-a dat sfântul său suflet cu bucurie în mâinile Domnului Său, pe Care l-a iubit și pentru Care a pățimit atâtea osteneli, și s-a numărat și el împreună cu Sfântul

Mănăstirea Turnu

Cuvios Daniil, povățuitorul și împreună nevoitorul său. Iar sihaștrii care erau mai în apropiere, auzind de pristăvirea Cuviosului Misail, neîndoielnic că l-au socotit împreună cu ceata sfinților, căci avusese atâta tărie să-și săvârșească bine pustnicia, neschimbându-și deloc canonul înfrânării, până la cea mai de pe urmă suflare. Și credința lor nu a rămas nerăsplătită de Dumnezeu, căci la a treia zi a adormirii sale, făcându-i-se slujba de prohodire în aceeași peșteră în care s-a nevoit, părinții monahi au văzut această minune, că moaștele Cuviosului luminau peștera cea întunecoasă ca fiind aprinse de un foc, fiind împodobite cu bună mireasmă. Iar după ce s-au închinat toți acestui mare cuvios, trecând și pe la peștera învecinată a Sfântului Cuvios Daniil, le-au lăsat sfintele lor moaște spre închinare tuturor credincioșilor.

Iar cel între ierarhi Varlaam, Mitropolitul Țării Românești, fiind atunci episcop al Râmnicului, în locul bisericuței de lemn, a zidit una mai mare de piatră, pe la anul 1676, căci acesta fusese mai înainte stareț al Mănăstirii Cozia și pesemne că știa bine de sfințenia vieții lor și de existența sfintelor moaște. Iar la îndemnul Sfinților pustnici Daniil și Misail, atunci când a început biserica, a pus în

temelia altarului sfintele lor moaște, lăsând ca adevărate mărturii despre ei inscripțiile "Daniil duhovnicul" și "Misail nacealnicul". Și stând la temelia bisericii, așa au lucrat în chip nevăzut, încât sihăstria lor mult a sporit, ajungând mănăstire mare, iar peșterile lor se văd până astăzi, fiind bine păstrate. Mulți închinători vin cu picioare vesele să vadă luminoasele peșteri și capătă acea simțire de taină care strigă în ei „minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi”. Deci să proslăvim și noi pe Același iubitor de oameni Atoatedăruitor, pentru dăruirea acestor sfinți români, a căroro nevoițe niciunul dintre oameni nu poate să le spună sau să le scrie, fără numai Singur Știutorul de inimi, Cel ce cunoaște cele nearătate și cele ascunse, a Căruia limbă este condei ce scrie degrab. Acela a scris singur mai pe larg, în cărțile vieții veșnice viața și nevoițele Sfinților Cuvioși Părinți Daniil și Misail. Iar noi să ne rugăm Aceluiași Dumnezeu să aflăm și numele noastre scrise în cărțile vieții veșnice, cu darul și cu iubirea de oameni a Celui întru toți începător al mântuirii noastre, a Domnului Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Duhul, se cuvine cinstea, slava, lauda și stăpânirea, acum și de-a pururea și întru nesfârșiții vecii vecilor. Amin!

„La câteva sute de ani după trecerea Cuvioșilor Daniil și Misail la cele veșnice, credincioșii, convinși de sfințenia vieții lor, încă mai caută locurile nevoinelor, fie chilii săpate în piatră cu multe jertfe, fie crăpături ale pământului. Toți credincioșii din ținutul Olteniei de sub Munte, și nu numai ei, îi cinsteau pe acești cuvioși pustnici ai Bisericii noastre strămoșești ca sfinți. Acest fapt era mărturisit mai ales de toți cei care într-un fel sau altul au aflat mult ajutor de la aceștia, existând până în zilele noastre mărturii ale minunilor săvârșite de ei, dar l-am și găsit ca realitate concretă în momentul în care am fost chemat la slujirea ca arhipăstor al ținutului vâlcean, loc unde s-au nevoit Sfinții Cuvioși Daniil și Misail. Am considerat a fi datoria mea de a cerceta viața acestora și, constatând, la rândul meu, sfințenia vieții cuvioșilor amintiți, am alcătuit o comisie care să se ocupe de elaborarea argumentelor pentru canonizarea lor oficială de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod, constatând că acești cuvioși ai Bisericii de pe târmurile vâlcene au dus o viață bineplăcută lui Dumnezeu și, prin darul lui Dumnezeu, sunt făcători de minuni, a hotărât, în ședința din 6 februarie 2016, trecerea lor în rândul sfinților din calendarul Bisericii noastre, cu dată de prăznuire la 5 octombrie”.

† VARSANUFIE

Arhiepiscopul Râmnicului